

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

Кам'янець-Подільського
національного університету
імені Івана Огієнка

____--202 року протокол № _____

Голова вченої ради

_____ Сергій КОПИЛОВ

ПРОЄКТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Початкова освіта»

(редакція від _____ 202 р.)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

за спеціальністю А3 Початкова освіта

галузі знань А Освіта

Освітня кваліфікація: магістр початкової освіти.

**Професійна кваліфікація: Вчитель початкових класів
закладу загальної середньої освіти**

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

Розробники:

Гарант освітньо-професійної освіти – Наталія БАХМАТ, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор _____

Члени робочої групи:

1. Наталія ГУДИМА, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти _____

2. Ольга КОВАЛЬЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти _____

3. Аліна ОКСАНЮК, модератор спільнот вчителів початкових класів КУ «Центру професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради», вчитель вищої категорії, вчитель початкових класів СЗОШ №15 _____

4. Анастасія ЧУБАТЬКО, здобувачка освітньо-професійної програми «Початкова освіта» спеціальності 013 Початкова освіта освітнього рівня вищої освіти магістра денної форми здобуття вищої освіти _____

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійну програму оновлено робочою групою у складі:

1. Наталія БАХМАТ – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти – гарант освітньої програми.

2. Наталія ГУДИМА – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти.

3. Ольга КОВАЛЬЧУК – кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти.

4. Аліна ОКСАНЮК – модератор спільнот вчителів початкових класів КУ «Центру професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради», вчитель вищої категорії, вчитель початкових класів ліцею №15.

5. Анастасія ЧУБАТЬКО – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта.

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня оновлена відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК) за сьомим освітнім рівнем та з урахуванням Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста) (затверджено наказом Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020 р. № 2736); Стандарту вищої освіти другого (магістерський) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта; моніторингу освітньої програми.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Олена МАТВІЄНКО – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

2. Людмила ГАВРІЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

3. Ірина САДОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

4. Наталія ДАРМОГРАЙ – модератор спільнот вчителів початкових класів КУ «Центру професійного розвитку педагогічних працівників Дунаєвської міської ради», вчитель вищої категорії.

Зміни до освітньо-професійної програми:

1. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. №1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти», наказу ректора від 22 жовтня 2024 р. № 126-ОД «Про оновлення освітньо-наукових програм і навчальних планів» змінити шифр і найменування галузі знань, код і найменування спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: галузь знань А Освіта, спеціальність А3 Початкова освіта.

2. Відповідно зауважень і рекомендацій експертної групи і галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, висловлені під час акредитації освітньої програми, рекомендацій стейкхолдерів подано ООК 08 Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу Нової української школи у такій редакції «Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу»; розширено зміст ОК 06.01, 06.02, 06.03 для забезпечення інтеграції кількох ПРН у межах одного освітнього компонента; розширено зміст тем і питань ОК 06.03 щодо інноваційних технологій навчання «Громадянської, соціальної та здоров'язбережувальної», «Природничої» із залученням змісту «Технологічної», «Мовно-літературної» (іншомовної освіти), «Інформатичної та фізкультурної»; змінено зміст ОК 10.1, 10.2 щодо складу СК та ПРН, що ці ОК реалізують.

1. Профіль освітньо-професійної програми «Початкова освіта» зі спеціальності АЗ Початкова освіта

Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	<i>Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Педагогічний факультет</i>
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	<i>Ступінь вищої освіти: магістр. Освітня кваліфікація: магістр початкової освіти. Професійна кваліфікація: вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти</i>
Офіційна назва освітньо-професійної програми	<i>Початкова освіта</i>
Тип диплома та обсяг освітньо-професійної програми	<i>Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці</i>
Наявність акредитації	<i>Акредитаційна комісія України Сертифікат про акредитацію освітньої програми УД 23008401 Строк дії сертифіката до 1 липня 2024 року</i>
Цикл/рівень	<i>НРК України – 7 рівень, EQF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл</i>
Передумови	<i>Наявність освітнього ступеня бакалавра</i>
Мова викладання	<i>Українська мова</i>
Термін дії освітньої програми	<i>До 01.07.2024 р.</i>
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	<i>www.kpnu.edu.ua</i>

2 – Мета освітньо-професійної програми

Формування особистості фахівця, який має фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, здатний працювати в умовах реформування системи освіти, виконувати професійні обов'язки і завдання науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі початкової освіти.

3 – Характеристика освітньо-професійної програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність)	<p><i>Галузь знань: А Освіта</i></p> <p><i>Спеціальність: АЗ Початкова освіта</i></p> <p><i>Об'єкти вивчення та діяльності: освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти.</i></p> <p><i>Цілі навчання: набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.</i></p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області: спеціалізовані концептуальні та інноваційні засади процесу навчання, виховання та розвитку здобувачів першого рівня (початкова освіта) повної загальної середньої освіти.</i></p> <p><i>Методи, методики та технології: методи інноваційної діяльності; методики інтегрування професійного знання та розв'язання складних задач у мультидисциплінарних контекстах; сучасні цифрові технології; теоретичні та емпіричні методи збору, оброблення й</i></p>
---	---

	<p>аналізу інформації; психолого-педагогічні методи; методи математичної статистики.</p> <p>Інструменти та обладнання: обладнання навчального й загального призначення для кабінетів початкової школи; мультимедійне обладнання, сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси та програмні продукти; бібліотечні ресурси, зокрема електронні.</p>
Орієнтація освітньо-професійної програми	<p>Освітньо-професійна програма орієнтується на сучасні наукові досягнення педагогічної теорії та практики в сфері початкової освіти; специфіку організації роботи в закладах загальної середньої освіти, що реалізують програми початкової освіти; результати психолого-педагогічних досліджень і їхню реалізацію в професійній діяльності.</p>
Основний фокус освітньо-професійної програми	<p>Формування та розвиток загальних і фахових компетентностей у галузі А Освіта спеціальності А3 Початкова освіта.</p> <p>Ключові слова: початкова школа, інноваційні технології, психолого-педагогічний і методичний супровід учасників освітнього процесу, партнерська взаємодія, комунікація, інноваційне інформаційно-освітнє середовище.</p>
Особливості освітньо-професійної програми	<p>Освітньо-професійна програма базується на сучасних знаннях галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалах у сфері початкової освіти, педагогіки, психології та технологій початкової освіти, визначається студентоцентрованим, практико-орієнтованим підходами підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти, формуванням універсальних (Soft skills) і професійних (Hard skills) навичок, цифрової компетентності, набуттям досвіду роботи за типовими програмами в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освіти.</p> <p>Можливість здійснення практичної підготовки здобувачами вищої освіти у ЗЗСО України у межах національної кредитної мобільності. Участь здобувачів вищої освіти у всеукраїнських конкурсах, олімпіадах, конференціях зі спеціальності А3 Початкова освіта.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010 зі змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 серпня 2020 року № 1574), обіймати посаду:</p> <p>2331 – вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти.</p> <p>Працевлаштування в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої, вищої освіти, наукових установах, а також у закладах позашкільної освіти, міжшкільних ресурсних центрах (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установах та організаціях у сфері освіти.</p>
Подальше навчання	<p>Продовження освіти за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та здобуття додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.</p>

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p><i>Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно орієнтоване навчання, індивідуально-творчий та практиологічний підходи.</i></p> <p><i>Освітній процес здійснюється у формах лекцій, практичних і лабораторних занять. Передбачено активне використання інтерактивних методів і форм навчання (консультації, тренінги, семінари, воркшопи, кейс-методи, ділові ігри, майстер-класи, круглі столи тощо), що відповідає принципам цілеспрямованості, бінарності та інтегративності навчання.</i></p> <p><i>Для досягнення програмних результатів використовуються такі освітні технології: активно-продуктивні (проблемні, імітаційні, дискусійні, проєктні, інформаційно-комунікаційні (цифрові), контекстного навчання, співробітництва); електронні навчальні курси, мережі Internet.</i></p> <p><i>Навчання здійснюється з використанням платформ MOODLE, Google Meet, Zoom.</i></p> <p><i>Методи навчання конкретизовані на рівні кожного окремого освітнього компонента, в силабусах, робочих програмах. До освітнього процесу залучаються стейкхолдери.</i></p>
Оцінювання	<p><i>Рейтингова система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності включає презентації, проєктну роботу, есе, модульні контрольні роботи, тестування, звіти про практику, заліки, усні та письмові екзамени, захист кваліфікаційної роботи.</i></p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.
	ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 02 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 03 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК 04 Здатність працювати автономно.
Спеціальні компетентності	
	СК 01 Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
	СК 02 Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній та науковій діяльності у сфері початкової освіти.
	СК 03 Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси в організації освітнього та наукового процесів у сфері початкової освіти.
	СК 04 Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

	СК 05	Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.
	СК 06	Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
	СК 07	Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової освіти.
	СК 08	Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.
	СК 09	Здатність моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.
7 – Програмні результати навчання		
	ПРН-01	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження Інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.
	ПРН-02	Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері початкової освіти державною та іноземною мовами усно і письмово.
	ПРН-03	Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу.
	ПРН-04	Організовувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців у стандартних, нестандартних та невизначених умовах.
	ПРН-05	Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.
	ПРН-06	Об'єктивно оцінювати результати діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.
	ПРН-07	Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-дослідницькій діяльності в сфері початкової освіти.
	ПРН-08	Планувати, організовувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.

	<p>ПРН-09 Застосовувати методи та прийоми навчання, виховання та розвитку здобувачів першого рівня, педагогічні інновації, оцінювати результативність їх застосування у сфері початкової освіти.</p>
<p>8 – Ресурсне забезпечення реалізації освітньо-професійної програми</p>	
<p>Кадрове забезпечення</p>	<p>Склад робочої групи освітньо-професійної програми, кадровий потенціал кафедри теорії та методик початкової освіти є головним ресурсом, який забезпечує реалізацію програми. Частка викладачів, що мають науковий ступінь доктора або кандидата наук та читають лекції з навчальних дисциплін за спеціальністю і працюють на постійній основі, становить 100%. Науково-педагогічні працівники відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності.</p> <p>Професійний розвиток викладачів освітньо-професійної програми здійснюється шляхом підвищення кваліфікації та стажування викладачів в освітньо-наукових установах України та закордону, закладах вищої освіти, що регламентується Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція). У межах особистісного професійного саморозвитку НПП мають сертифікати про участь у наукових і методичних заходах заходах різного рівня.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Матеріально-технічні ресурси К-ПНУ регулюються Статутом К-ПНУ (нова редакція). Освітній процес здійснюється у навчальному корпусі №6 площею 2778 м², за кафедрою закріплено 13 навчальних аудиторій, з яких 4 забезпечені мультимедійним обладнанням, 2 комп'ютерні класи, 1 читальний зал бібліотеки, що налічує 28156 видань і має доступ до електронного каталогу бібліотеки та інституційного репозитарію, 1 зал засідань, доступ до мережі Інтернет через Wi-fi. Кожна аудиторія має кількість місць відповідно до наповнюваності груп потоків (від 30 до 72 місць).</p> <p>Навчально-методичне забезпечення на освітньо-професійній програмі регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Положенням про навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами). Для комунікації зі здобувачами ОП укладено силабуси ОК (Методичні рекомендації з розробки силабусів навчальних курсів в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), надано право на безоплатне користування бібліотечними, інформаційними ресурсами і відповідає визначеним цілям та програмним результатом навчання.</p> <p>Матеріально-технічна база університету повністю пристосована для підготовки фахівців та включає навчальні корпуси (№3 і №6), гуртожиток №5, комп'ютерні класи (ауд. №304 і №401, корп. №6), точки бездротового доступу до мережі Інтернет, спортивні зали (корп.№1 і №3), спортивні майданчики тощо.</p>

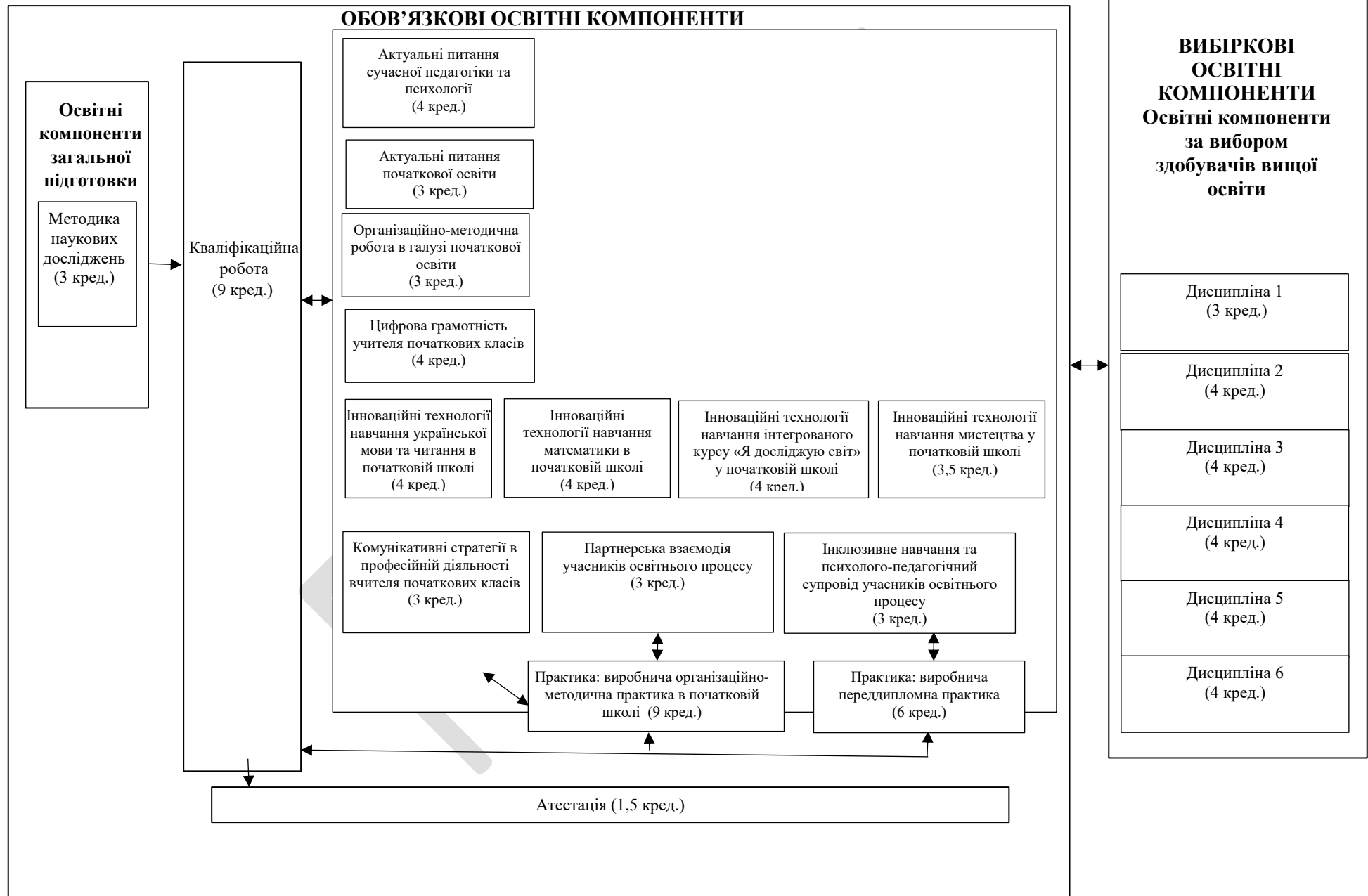
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – необмежений доступ до мережі Інтернет; – електронні ресурси бібліотеки; – бібліотека, читальні зали; – віртуальне модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE; – навчальні і робочі плани; – графіки освітнього процесу; – навчально-методичне забезпечення дисциплін (силабуси та робочі програми); – дидактичні матеріали для самостійної роботи студентів із дисциплін, програми практик, програма атестації, методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>На основі двосторонніх договорів між Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та закладами вищої освіти й науковими установами України (кафедрою педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кафедрою педагогіки дошкільної та початкової освіти, кафедрою методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, кафедрою дошкільної та початкової освіти Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», факультетом початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кафедрою теорії та методик дошкільної та початкової освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кафедрою фахових методик і технологій початкової освіти, кафедрою педагогіки початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», кафедрою початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, кафедрою дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, кафедрою педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Департаментом освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації, Управлінням освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради).</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>На основі двосторонніх договорів між Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та зарубіжними закладами вищої освіти й науковими установами (Жешувським університетом (Республіка Польща), Університетом ім. Т.Г. Масарика (Чеська Республіка), Католицьким університетом у м. Ружомберок (Словацька Республіка), Гданським університетом у м. Гданськ (Республіка Польща), Гуманітарно-природничим університетом ім. Яна Длугоша в м. Ченстохово (Республіка Польща)).</p>

2. Перелік освітніх компонентів освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік освітніх компонентів освітньо-професійної програми

Шифр за ОПП	Освітні компоненти	Кількість кредитів ЄКТС / навчальних годин	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. БОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
Освітні компоненти загальної підготовки			
ООК 01	Методика наукових досліджень	3 / 90	залік
Освітні компоненти професійної підготовки			
ООК 02	Актуальні питання сучасної педагогіки та психології	4 / 120	залік
ООК 03	Актуальні питання початкової освіти	3/90	екзамен
ООК 04	Організаційно-методична робота в галузі початкової освіти	3/90	залік
ООК 05	Цифрова грамотність учителя початкових класів	4/120	екзамен
ООК 06	Інноваційні технології навчання:		
ООК 06.01	української мови та читання в початковій школі	4/120	екзамен
ООК 06.02	математики в початковій школі	4/120	екзамен
ООК 06.03	інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	4/120	екзамен
ООК 06.04	мистецтва в початковій школі	3,5/105	екзамен
ООК 07	Комунікативні стратегії в професійній діяльності вчителя початкових класів	3/90	залік
ООК 08	Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу	3/90	екзамен
ООК 09	Інклюзивне навчання та психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу	3 /90	екзамен
ООК 10	Практика:		
ООК 10.1	Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі	9 /270	д. залік
ООК 10.2	Виробнича переддипломна практика	6/180	д. залік
ООК 11	Кваліфікаційна робота	9/270	
ООК 12	Атестація	1,5 /45	
2. ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
Освітні компоненти за вибором здобувачів вищої освіти			
ВОК 01	Дисципліна 1	3 /90	залік
ВОК 02	Дисципліна 2	4 /120	залік
ВОК 03	Дисципліна 3	4 /120	залік
ВОК 04	Дисципліна 4	4 /120	залік
ВОК 05	Дисципліна 5	4 /120	залік
ВОК 06	Дисципліна 6	4 /120	залік
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН І КРЕДИТІВ ЄКТС ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА		90/2700	

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Початкова освіта» спеціальності А3 Початкова освіта здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання дослідницької та/або інноваційної задачі у сфері початкової освіти. Кваліфікаційна робота має бути апробована і перевірена на рівень унікальності. Кваліфікаційна робота має бути розміщена у репозитарії університету.
Вимоги до публічного захисту	Атестація здійснюється відкрито як публічна презентація кваліфікаційної роботи, на якій можуть бути присутні представники інших закладів вищої освіти та/або роботодавці.

